

Beslut om föreläggande vid föräldrakooperativet Flygeln ekonomisk förening i samband med ägar- och ledningsprövning enligt delegation 8.6.2

UN 2026/1807-4

Beslut

Utbildningsnämnden förelägger, med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800), den enskilda huvudmannen Föräldrakooperativet Flygeln ekonomisk förening (organisationsnummer 769602-1430) att vidta nödvändiga åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister i verksamheten, så att kraven enligt 8 kap. 18 § skollagen uppfylls.

Redovisning av åtgärder

Vidtagna åtgärder ska senast den 10 maj 2026 redovisas till utbildningsnämnden. En sammanfattande skrivelse, och eventuella bilagor som styrker åtgärderna, ska inkomma under funktionen *meddelanden* i avsedd e-tjänst där pågående ärende hanteras.

För att justera föreningens stadgar är det som ett första steg tillräckligt att den enskilde redovisar sitt förslag på justeringar. När de nya stadgarna har fastställts av föreningen och registrerats hos Bolagsverket kan ärendet avslutas, under förutsättning att myndigheten får bekräftelse om att registrering har verkställts.

Om den enskilda huvudmannen inte har redovisat inom angivet svarsdatum kan myndigheten komma att fatta beslut på de befintliga uppgifter som redan finns i ärendet. Fler ingripande sanktioner kan då komma att aktualiseras.

Beskrivning av ärendet

Den enskilda huvudmannen Föräldrakooperativet Flygeln ekonomisk förening har den 8 april 2026 inkommit med en anmälan om förändring inom ägar- och ledningskretsen i enlighet med 2 kap. 6 b § skollagen. Huvudmannen har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen att bedriva Flygelns förskola vid Södra Promenaden 60 i Norrköpings kommun för som mest 25 barn.

Utbildningsnämnden är med stöd av 26 kap. 4 § skollagen tillsynsmyndighet för de enskilda huvudmän som kommunen godkänt med stöd av 2 kap. 5 § skollagen. I och med att den enskilda huvudmannen har inkommit med en anmälan om förändringar inom ägar- och ledningskretsen genomför således utbildningsnämnden en ägar- och ledningsprövning för att säkerställa att den tillträdande sammansättningen av ägar- och ledningskretsen fortsatt lever upp till skollagens krav.

Inhämtad information

Förarbetena till skollagen (prop. 2010/18:158) och Skolinspektionens stödmaterial förtydligar vad den ägar- och ledningskrets som styr verksamheten ska ha för kompetens. För att utsedd myndighet ska kunna fastställa att den enskilda besitter sådan insikt som krävs måste ägar- och ledningskretsen kunna uppvisa och bestyrka hur kunskap om lagstiftning inom skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljörätt och ekonomi har förvärvats inom ägar- och ledningskretsen.

Huvudmannen ska redovisa både formell utbildning och relevant erfarenhet för den verksamhetsform som ska bedrivas, det vill säga förskola. Det ska framgå vem i ägar- och ledningskretsen som besitter denna kunskap, och personen måste vara en del av huvudmannens registrerade juridiska person med rösträtt. Insikt kan förvärvas genom utbildning och/eller erfarenhet och en helhetsbedömning görs av den granskande myndigheten. Om verksamheten bedrivs i strid med gällande lagstiftning kan detta leda till en bedömning att huvudmannen, trots angiven insikt, saknar vilja eller förmåga att följa lagens krav.

Av det underlag som den enskilda huvudmannen vid Flygelns förskola har inkommit med framgår att M.V., E.E., M.F., T.H., I.H.-Å., A.L., A.W., E.L., L.I., K.N., I.B., C.J, J.H., och M.R. ingår i den enskilda huvudmannens ägar- och ledningskrets enligt 2 kap. 5 a § skollagen.

Den enskilde har enligt anvisning redovisat vilka personer som ska besitta insikt samt inkommit med underlag som möjliggör för myndigheten att utreda både lämplighet och ekonomiska förutsättningar. Av den genomförda utredningen i dessa delar framgår inget annat än att den enskilda huvudmannen uppfyller samtliga krav på insikt genom utbildning enligt 2 kap. 5 § skollagen.

Som en vidare kontroll av huvudmannens tillämpning av insikt har myndigheten granskat skollagens krav avseende mottagande och urval av barn i relation till huvudmannens stadgar.

Stadgar är ett styrande och reglerande dokument som klargör hur föreningen eller organisationen ska vara organiserad och bedriva sin verksamhet. Eftersom föreningens syfte är att bedriva förskola måste huvudmannens stadgar vara utformade i enlighet med skollagens bestämmelser för att kraven enligt 2 kap. 5 § skollagen ska vara fullt ut uppfyllda.

I 8 kap. 18 § skollagen stadgas att varje fristående förskola ska vara öppen för alla barn som ska erbjudas förskola om inte den kommun där förskoleenheten är belägen medger undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär. Undantag ska i sådant fall vara inskrivet som villkor i den enskilda huvudmannens godkännande. I den enskilda huvudmannens, Föräldrakooperativet Flygeln ekonomiska förening, villkor om godkännande framgår endast representanter för huvudmannens ägar- och ledningskrets, den adress där förskolan bedrivs samt maxantalet barn som får skrivas in och därmed är bidragsberättigade.

Vidare framgår av 8 kap. 19 § skollagen att om det inte finns plats för alla sökande till en förskoleenhet ska urvalet göras på de grunder som den kommun där förskoleenheten är belägen godkänner.

I den aktuella huvudmannens stadgar 2 § framgår att "...föreningen har till ändamål att främja medlemmarnas intressen genom att driva en föräldrakooperativ förskola för medlemmarnas barn..."

Vidare framgår i 3 § att "...till medlem antas sökande föräldrar till barn inom Norrköpings kommun och som kan förväntas följa föreningens stadgar och beslut samt bidra till förverkligande av föreningens ändamål. Ansökan om inträde prövas av styrelsen..."

I 5 § framgår att "...medlem ska betala en medlemsinsats på 50 kronor vid inträde i föreningen..."

I 6 § anges att "...för utnyttjande av föreningens tjänster ska medlemmarna betala förskoleavgift. Föreningsstämman beslutar om gällande förskoleavgift..."

I 26 § stadgas att "...medlem som bryter mot stadgarna eller som uppenbarligen skadar föreningen eller motarbetar dess intressen kan uteslutas ur föreningen av styrelsen..."

Motivering till beslut

Av huvudmannens stadgar 2, 3, 5 och 6 §§ tolkar myndigheten att medlemskap i föreningen är en förutsättning för att kunna ta del av förskolans tjänster. Myndigheten menar att huvudmannen inte tydliggör att det finns placeringsgrunder som medför att ett barn kan skrivas in och få delta i förskolan utan att detta medför ett krav om att vårdnadshavaren ska bli medlem i föreningen. Myndigheten bedömer att de aktuella formuleringarna i den enskilda huvudmannens stadgar medför att barns möjlighet att delta i verksamheten begränsas och därför inte är förenliga med 8 kap. 18 § skollagen.

Myndigheten menar att öppenhet och inskrivning vid Flygelns förskola endast erbjuds till barn vars vårdnadshavare har vilja och förmåga att engagera sig som medlemmar i huvudmannens förening. Barn till vårdnadshavare som inte önskar eller har möjlighet att bli medlemmar utesluts därmed från utbildning och undervisning i verksamheten om dessa motsätter sig medlemskapet.

Enligt myndighetens bedömning innebär detta att medlemskap är en förutsättning för att kunna ta del av förskolans tjänster. Den enskilda huvudmannen anger vidare att ansökan om inträde, tillika medlemskap, prövas av styrelsen. Myndigheten menar att formuleringen styrker att placering vid förskolan är förknippat och likställt med erbjudande om plats i förskolan. Vad denna antagningsprövning innebär och vilka urvalsprinciper som tillämpas framgår inte. Det kan därmed inte säkerställas att urvalet till medlemskapet heller sker på grunder som är förenliga med skollagens krav och kommunens urvalsprinciper.

Myndigheten menar att föreningens stadgar, i sin nuvarande lydelse, inte uppfyller öppenhetskravet enligt 8 kap. 18 § skollagen. För att säkerställa att utbildningen bedrivs i enlighet med skollagen föreläggs huvudmannen att åtgärda de uppmärksammande bristerna.

Huvudmannen kan exempelvis revidera sina stadgar och arbetsprocesser så att dessa är förenliga med skollagens krav. Med revidering av stadgar avses främst 2 §, 3 §, 5 §, 6 § och 26 § som framgår av den enskildes registrerade stadgar daterade den 26 mars 2026.

Förskolan måste säkerställa att det är möjligt att kunna nyttja förskolans tjänster utan att behöva vara medlem i föreningen. Vidare kan huvudmannen informera aktuella vårdnadshavare, som erbjuds placering vid förskolan, om möjligheten till föreningens medlemskap, vilket kan medföra skyldighet att

erlägga medlemsavgift i enlighet med föreningens stadgar § 5, och ett frivilligt föräldraengagemang men att det inte är ett krav för att nyttja förskolans tjänster om utbildning och undervisning.

Vidare framgår i huvudmannens stadgar 26 § att en medlem som inte fullföljer sina åtaganden kan uteslutas. Av 8 kap. 5 § skollagen tydliggörs att barn från och med ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till vårdnadshavares förvärvsarbete eller studier. Vidare av skollagen framgår fler sysselsättningar som ger barn rätt till vistelse i förskola. Rätten till förskola enligt skollagen är genomgående behovsstyrd, inte intressestyrd. Skollagen och läroplanen betonar att vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta och ha inflytande över utbildningens utformning. Detta är dock en rättighet och inte ett villkor för att barnet ska få tillgång till verksamheten. Myndigheten menar att den enskilda huvudmannens beskrivning om uteslutning således inte kan ha med förskolans verksamhet att göra och inte kan vara ett krav för att barnet fortsatt ska få erbjudas en placering i förskolan.

Övrig information

Den enskilda huvudmannen har inte redovisat några fastställda rutiner som syftar till att säkerställa arbetet med demokrativillkoren vid aktuell förskola. I underlaget beskrivs att "...Vi jobbar aktivt med Skolverkets nationella kvalitetssystem. Vi har även en plan för hur vi skall jobba systematiskt och säkerställa att samtliga delar blir av genom ett årshjul i Plan för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete...".

Tillsynsmyndigheten bedömer att den nuvarande beskrivningen är otillräcklig. Samtidigt finns inget, utifrån aktuellt ärende eller tidigare regelbundna tillsyner, som tyder på brister som motiverar ytterligare åtgärder vid detta tillfälle. Det kvarstår dock ett behov av att huvudmannen mer konkret redogör för vilka aktiviteter som genomförs inom ramen för huvudmannens ansvar och strategiska arbete för att säkerställa att medarbetare och övrig personal i verksamheten agerar i enlighet med de demokratiska principer som krävs enligt 2 kap. 5 b § skollagen.

Detta kan exempelvis avse aktiviteter genom regelbunden kontroll av belastningsregister, strukturerade moment vid nyrekrytering som innefattar prövning av värdegrund samt ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar återkommande granskning av texter på verksamhetens webbplats och annat informationsmaterial som kommuniceras till vårdnadshavare och andra berörda.

Inom ramen för ägar- och ledningsprövningen har huvudmannen genom sin registrerade förening redovisat hur de demokratiska processerna på huvudmannanivå är organiserade, bland annat genom föreningsreglerande former för inflytande. Detta arbete kan med fördel tydliggöras även inom ramen för huvudmannens samlade arbete med demokrativillkoren i syfte att synliggöra en tydlig och sammanhållen efterlevnad av dessa.

Den aktuella informationen om demokrativillkor lämnas som en del av tillsynsmyndighetens arbete enligt 26 kap. 9 § skollagen, som anger att tillsynsmyndigheten ska lämna råd och vägledning inom ramen för tillsynen. Mot bakgrund av de omständigheter som framkommit bedömer myndigheten att det inte finns skäl att vidta ingripande åtgärder.

Ansvarig handläggare: Jennifer Hallgren

Elisabeth Stärner, verksamhetschef Stab

Sänt till: Föräldrakooperativet Flygeln ekonomisk förening (769602-1430)